

Лінгвістика : збірник наукових праць. № 3 (24). Ч. 2. Луганськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2011. С. 32–35.

4. Солощук Л. В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі. Харків: Константа, 2006. 300 с.

5. Гречуха Л. О. Гендерна специфіка комунікативної поведінки індивіда. URL: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:cgHuO2TbL5s>.

Людмила АНДРІЄВСЬКА
старший викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ЩОДО ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ ЗАХОДІВ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРИМУСУ

На сьогодні, в чинному законодавстві наведений ряд різноманітних видів санкцій, які накладаються до всіх, хто порушує діюче законодавство. Конституція України є основним законом України, якої гарантує за ст. 55 захист прав і свобод людини і громадянина [1]. За приписами ст. 2 ЦПК України основними завданням цивільного судочинства є справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд і вирішення цивільних справ з метою ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави. Тому суд як гарант справедливості може, у разі порушення правил або протиправного перешкоджання здійсненню цивільного судочинства судом на підставі глави 9 ЦПК, застосовувати заходи процесуального примусу [2].

Розглядаючи поняття «заходи процесуального примусу», які закріплюються в ст. 148 ЦПК України, вважаються процесуальні дії, що застосовуються до осіб, які порушують встановлені в суді правила або протиправно перешкоджають здійсненню правосуддя [2]. Заходи процесуального примусу застосовуються судом негайно після вчинення порушення, про що постановляє відповідна ухвала. На думку К. Куцик, цивільним процесуальним примусом є будь-який моральний чи фізичний вплив з боку держави на учасників цивільного процесу та інших осіб, присутніх у залі судового засідання. Метою його впровадження є забезпечення належної процесуальної поведінки під час розгляду цивільної справи. Це також застосовується тоді, коли авторитет закону та суду для переконання в необхідності виконання нормативно-правових приписів виявляється недостатніми [3, с. 118].

Щоб суд міг застосувати належний захід процесуального примусу, йому необхідно мати достатні та обґрунтовані підстави, які визначаються законом. У загальному положенні підставою застосування заходів процесуального примусу є порушення встановлених у суді правил, у тому числі, що встановлюється безпосередньо судом. О. Рожков вважає, що всі підстави застосування заходів цивільного процесуального можна умовно розглянути в двох аспектах. Перший стосується юридичного плану (як загального), це сукупність правових норм, у відповідності до яких вони встановлюються і застосовуються. Другий аспект конкретизує кожен окремий випадок їх застосування, коли їх підстави становлять ті чи інші обставини, передбачені законом [4, с. 165]. Їх особливість полягає в тому, що заходи не мають ознак відповідальності, застосування заходів процесуального примусу є правом судом, що не є обов'язковим наслідком правопорушення. Тому відповідно до ст.143 ЦПК України суд застосовує їх шляхом постановлення ухвали.

У цивільному процесуальному кодексі наведені види заходів процесуального примусу: попередження, видалення їх залу судового засідання, тимчасове вилучення доказів для дослідження судом, привід та штраф. На нашу думку, розміщення їх в такому порядку залежить від найменш суворого до найбільш суворого. Тому що попередження і видалення з судового засідання, наведене в ст. 145 ЦПК України, передбачає для учасника судового процесу та інших осіб лише не знаходження в судовій залі під час судового засідання, немайновий характер. А накладання штрафу, зазначене в ст. 148 ЦПК України, має майновий характер застосування заходу процесуального примусу, що передбачає настання фінансово-несприятливих наслідків для порушника [2].

Ці заходи, на думку К. Куцик, можна класифікувати за різними критеріями. За формою протиправної поведінки порушника: а). заходи, що призначаються за протиправні дії особи (попередження і видалення із залу судового засідання); б) заходи, що призначаються за протиправну бездіяльність (тимчасове вилучення доказів для дослідження судом і привід); 2) процесуальною спрямованістю на: а) заходи процесуального примусу, що застосовуються до порушників порядку в залі судового засідання (попередження і видалення із залу судового засідання); б) заходи процесуального примусу, що забезпечують процес доказування (тимчасове вилучення доказів для дослідження судом і привід); 3) місцем вчинення правопорушення на: а) заходи реагування на порушення, вчинені у залі суду (попередження, видалення із зали судового засідання); б) заходи реагування на порушення, вчинені поза судовим засіданням (привід, тимчасове вилучення доказів для дослідження їх судом) [5, с. 26]. Ми вважаємо, що потрібно додати класифікацію за настанням фінансово несприятливих наслідків: а) до наслідків з майновим характером будуть належать заходи без стягування в дохід державного бюджету штрафу (попередження, видалення

їх залу судового засідання, тимчасове вилучення доказів для дослідження судом, привід); б) до майнових наслідків за порушення невиконання, зловживання вище перерахованого стягування у вигляді штрафу.

Отже, заходи цивільного процесуального примусу є особливими санкціями за порушення норм цивільного права, мета їх застосування – це припинення наявних правопорушень в судовому засіданні, які порушують права та інтереси учасників цивільного судочинства. На нашу думку, наведені заходи не є вичерпними і потребують розширення.

1. Конституція України Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. (зі змінами від 30.08.2020 р.) . URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>

3. Куцик К.В. Щодо визначення поняття процесуального примусу в цивільному судочинстві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2016. Вип. 41(1). С. 116–121.

4. Рожнов О.В. Підстави застосування заходів процесуального примусу. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія: Право. 2015. вип. 20. С. 164–167.

5. Куцик К.В. Класифікація заходів процесуального примусу у цивільному судочинстві. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 11. С. 24–28.

Тетяна БОРИСЕНКО

викладач кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (м. Дніпро, Україна)

Дмитро СВЕРДЛОВ

викладач кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (м. Дніпро, Україна)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОВНОВАЖЕНЬ ВИКОНАВЧИХ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ СТОСОВНО ОБМЕЖЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА СВОБОДУ МИРНИХ ЗІБРАНЬ В УКРАЇНІ

Проблематика мирних зібрань завжди була, є та, безперечно, залишатиметься актуальною як з теоретичної, так і з практичної точок зору. І це зрозуміло, оскільки мирні зібрання є не лише критерієм, за яким